

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

תוכן

- א. אפי' קן קולמוסא וקן מגילתא ... אפי' הוא בבית ... אפי' נכנס ויוצא כל היום כולו כשר ... דנפק לשוקא ואתא.....1
- ב. בבל ... כא"י לגיטין ... משכונה לשכונה ... שאני בני מחווא דניידי.....2
- ג. ואי עבדת אהנית ... דאי אתי בעל מערער לא משגחינן ביה.....3
- ד. בלא שירטוט ... שתים כותבין שלש אין כותבין.....4
- ה. לעולם אל יטיל אדם אימה יתירה בתוך ביתו.....6
- ו. שלשה דברים צריך אדם לומר בתוך ביתו ערב שבת עם השיכה עשרתם ערבתם הדליקו את הנר צריך למימרנהו בניהותא כי היכי דליקבלו מיניה.....7

דף ו.

א. אפי' קן קולמוסא וקן מגילתא ... אפי' הוא בבית ... אפי' נכנס ויוצא כל היום כולו כשר ... דנפק לשוקא ואתא

כבר התבאר לעיל דף ה: שהשליח שיוליד¹ הגט אין צריך שיעמוד על כל כתיבתו של הגט, אלא אפילו אם מקצת הגט נכתב בפניו הרי זה מיקרי בפני נכתב², ואומר בפני נכתב ובפני נחתם. והוא שיראה מקצתו הראשון שיש בו שם האיש ושם האשה והזמן, ואפילו לא נכתב בו אלא שטה אחת בפניו לשמה, ואפילו לא ראה אלא שמע קול קולמוס כותב³ וחתמו העדים

¹ שו"ע ונו"כ שם טו

² הטעם שאומר השליח בפני נחתם משום קיום כמ"ש לעיל ואצ"ל בפני נכתב אלא כדי שלא אתא לאחלופי בשאר קיום שטרות מ"ה אומר בפני נכתב להיכר לכן די אם נכתב לפניו מקצת הראשון ולדעת רש"י ותוס' צריך להיות נכתב בפניו השיטה שיש בה שם האיש והאשה ולדעת הר"ן גם היא מותרת צריך לכתוב בפניו ומדברי הרמב"ם והרא"ש והמור משמע אפי' לא נכתב שם איש וכו' יש לומר ב"נ וכן סתם המחבר כרמב"ם מיהו יש להחמיר כדעת רש"י ותוס' משמע דוקא כשאמר ששמע תיקון הקלף צ"ל שהיתה התיקון לשמה אבל אם נכתב בפניו אמרינן מסתמא היה כותבין לשמו ולשמה.

³ יש בזה כמה פרושי' ועיין ברש"י ותוס' והג"א ומלשון הרמב"ם דהיינו לשון המחבר משמע דשמע הקול כשכותבין על הקלף כפי' השני של רש"י ואפי' קול מקצת הכתיבה היינו מקצת הראשון ולפי' הראשון של רש"י פירושו שראה היתוך הקולמוס והקלף לכתוב הגט לשמה וכ"כ המור אבל אם לא ראה היתוך אלא א"ל בפניו לכתוב הגט לא מהני ובהג"א כ' אם שמע שאמר הבעל כתוב הגט לאשתי והסופר לקח הקלף והקולמוס מהני. ב"ש כט

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

בפניו, הרי זה אומר בפני נכתב ובפני נחתם, שכיון שהתחיל לכותבו לשמה סמכינן לומר מסתמא סיימו וכותבו לשמה.

וכן אם יצא הסופר לשוק כשכתוב מקצתו, וחזר והשלים הגט, אינו הושש שמא אחר מצאו ואמר לו כתוב לשמו ולשם אשה אחרת כתב.

אבל כשראה חציו האחרון שנכתב בפניו לשמה ונחתם כולו בפניו, אין זה הוכחה שחציו הראשון ג"כ נכתב לשמה, דשמא התחילו שלא לשמה וסיימו לשמה, ואינו יכול לומר בפני נכתב ובפני נחתם לשמה⁴.

ואם בא השליח להחמיר ולעמוד על כל כתיבת הגט אין שומעין לו, שלא להוציא לעז על גיטין הראשונים.

וכל זה בכתיבת הגט, אבל בחתימתו צריך לעמוד עליהם שיראה כל החתימות מתחלה ועד סוף. אבל אין מועיל⁵ שישמע קול הקולמוס בעת החתימה⁶.

ג. בנל ... נא"י לגיטין ... משכונה לשכונה ... שאני בני

מחזא דניידי

מעיקר דין הגמרא המביא גט מהנהרות⁷ שבארץ ישראל והאיים שבים הגדול שבתוך התחום של ארץ ישראל הרי הן כארץ ישראל, ושחוזן לתחום כחוצה לארץ, ויש מקומות שהם בתחומי ארץ ישראל ויש שאינם, ובכל ארץ ישראל לגיטין. אולם בזמן הזה אפילו בארץ ישראל צריך לומר בפני

⁴ ואף על גב שאין אומרים בפני נכתב ובפני נחתם אלא מטעם משום שאין עדים מצויין לקיימו ולא מטעם שיאמר שנכתב לשמה, מ"מ צריך לכתחלה שידע ג"כ שנכתב לשמה דעדיף טפי, ועוד דלא ליתי לאיחלופי לעשות כן בשאר שטרות לקיימו על ידי עד אחד, לכך עשו בזה היכר שיאמרו כיון שצריך השליח לידע אם נכתב לשמה אם לא, ידעו דדין גט לחוד ודין שאר שטרות לחוד, וידעי דדוקא בגט נאמן השליח לומר כן משום עיגונה ולא בשאר שטרות. בוש שם ועיין בט"ז

⁵ וכן משמע בטור אפי' אם נשמע קול מכל החתימה ולכאורה תמוה דהא כתבו תו' והרא"ש דאין להכשי' סומא ע"י קול קולמוס משום דנראה כשקר אם יאמר ב"נ וב"ג כמ"ש לעיל וכ"כ הר"ן ואי ס"ל בחתימה לא מהני קול קולמוס אפי' מי שאינו סומא מה הקשו בסומא וצ"ע, שוב ראיתי בהדושי רש"י הרגיש ג"כ בזה. ב"ש שם ל

⁶ ועיין כנסת הגדולה הגהות טור אבן העזר סימן קמב או נ שהביא אבל מ"ה ז"ל בתשובה הובאה בתשובות מהרד"ש ז"ל סימן ב' כתב, דכי דייקנן בדברי התוספות והרא"ש והרשב"א והמרדכי והר"ן ז"ל לא משמע הכי, אלא דאף בחתימה בקן מגילתא וקן קולמוסא סגי. כן דקדק מדברי הרב מהריב"ל ז"ל בס"ג בשיטתו לגיטין בד"ה אף על גב דלא חזר ונתפתח בו, ולכן כתב דדברי הרמב"ם והטור ז"ל מתפרשין שיראו כל החתימות מתחלה ועד סוף משנכנס ליד העדים ועד שיצא התום בשמותם מתחת ידם, אי נמי שחתמו כנגדו ובמעמדו דכל ענין חשיב קיום, כ"ש היכא דבקי בחתימתן מעיקרא ומסתכל בה כשיצא מתחת ידם התומים אף על פי שלא ראה שחתמו. ועיין חכמת שלמה כאן

⁷ רמב"ם הלכות גירושין פרק ז הלכה י

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

נכתב ובפני נחתם⁸. ואפילו מבית לבית בעיר אחת, צריך לומר בפני נכתב ובפני נחתם.

ובכלל אם אין עדי הגט עומדים לפנינו ואין אנו מכירין חתימתם, וצריך אחרים שיכירו חתימתן צריך השליח לומר בפני נכתב ובפני נחתם, אפי' באותה שכונה⁹ ואם לא אמר נוטלו הימנה וחזור ונותנו לה ואומר בפני כו' ואם הלך השליח או שמת תנשא לכתחלה ואם יבא הבעל ויערער יתקיים הגט בחותמיו ואם לא יתקיים תצא.

אולם אם עשה את הסופר¹⁰ שליח להוליך הגט לאשתו, והולכים עמו גם העדים החתומים על הגט לביתה, אין צריך לומר בפני נכתב ובפני נחתם, כיון שהוא הכותב ובפני העדים בעצמם מגרש אותה.

וכן אם חתימת עדי הגט ניכרת לאותם שהיא מתגרשת בפניהם אין השליח צריך לומר בפ"נ כו' שהרי הם עדי הקיום והם עדי הגירושין¹¹.

דף ו:

ג. ואי עבדת אהנית ... דאי אתי בעל מערער לא משגחינו

ב"ה

שליח¹² המביא גט מארץ ישראל שאין צריך לומר בפני נכתב ובפני נחתם מעיקר הדין מסתמא כשר הוא ונותנו לה בסתם והרי היא מתגרשת בו

⁸ שו"ע ונו"כ שם א וברמ"א שם.

⁹ לחוש לר"ת וסיעתו. בתשו' הרדב"ז ה"א סי' ת"ו שבעיקר הדין אם משכונה לשכונה צריך לומר בפ"נ ובפ"נ איכא פלוגתא דהתוס' כתבו בשם ר"ת דהשתא בזה"ו כו' וכ"כ הרשב"א והסמ"ג אבל מדברי הר"ף ז"ל שלא כתב הא דרבא דמשכונה לשכונה נראה שהוא סובר דדוקא ממקום למקום וכך הם דברי הרמב"ם ז"ל וכן העיד עליו המגיד.

¹⁰ כיון שעיקר הדין הוא מחלוקת הבו דלא לוסף עלה ודוקא היכא שהשליח הוא שמוליך הגט שלא בפני עדים צריך לומר בפ"נ ובפ"נ לחוש לדברי ר"ת והנמשכים אחריו אבל היכא דהוי כעין נ"ד אין צריך כלל. וגדולה מזו אני אומר דאפי' ר"ת מודה בהא כיון שהעדים בעצמם מצויים וחתמוהו לפני ב"ד וכ"ש בזמן שהיא מתגרשת בפני עדי הגט הדבר ברור דלכ"ע אצ"ל בפ"נ ובפ"נ וליכא למימר דכיון שתיקנו שיאמר השליח בפ"נ ובפ"נ אין לנו לבטל תקנתם אפי' במקום דלא צריך ז"א דהא לא הית' התקנה סתמית אלא לפי שאין עדים מצויין לקיימו וכיון דתלי טעמא בהכי היכא דליכא למיחש אין צריך כו'. פתחי תשובה שם ס"ק ד

¹¹ כללא דמלתא אם עידי הגט לפנינו או שהם מצויין בעיר בשעת הגירושין או שמכירין ב"ד חתימתן וכ"ש אם מגרשה בפני עידי הגט כנ"ד אין השליח צריך לומר בפ"נ כו' כיון שהוא משכונ' לשכונ' ואין להחמיר ולומר כי יש לחוש שמא יאמרו שזה מעכב ואם יארע שלא יאמר ימצאו מעננין את האשה שלא כדין הלכך רואה אני שלא לאומרו כיון שאין בו צורך. שם

¹² שו"ע ונו"כ שם קמא נג

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

ונשאת, אף על פי שאין מכירין חתימת העדים ואין מוחין בידה¹³. ואם בא הבעל עצמו וערער ואומר לא גירשתיה מעולם והגט מזוייף הוא, שומעין לו, ואפילו נשאת תצא והולד מן השני ממזר¹⁴.

ואם אמר¹⁵ השליח בפני נכתב ובפני נחתם, אף ע"פ שאינו צריך, אם יבא הבעל ויערער, אין משגיחין בו. וי"א¹⁶ שאם יבא הבעל מיד ומערער אין מועילה עדות השליח¹⁷, אך כשאינו מערער מיד¹⁸ בעת שאומר בפני נכתב ובפני נחתם, הרי זה כאלו נתקיים ע"פ שני עדים ואפילו אם מערער אין משגיחים בו כיון שכבר נתקיים. כמו שהתבאר לעיל דף ג.

ד. בלא שירטוט ... שתים נותבין שלש אין נותבין

¹³ וגובה כתובתה מנכסי בעלה מבני חורי אבל לא ממשעבדי, שאנו טוענין ללקוחות לומר שמא מזוייף הוא ואין מוציאין ממונא מידם בחזקת הגט, אף על גב דמכשרינן ליה ומתירין אותה לינשא, דדוקא לגבי דידה הקילו משום הומרות שהחמירו עליה באחרונה, ועל ידי כך ודאי תדרוש ותחקור יפה קודם שתינשא.

¹⁴ והטעם דכל שלא נתקיים מחוקינן כאשת איש גמורה ואף על גב שקיום שטרות רבנן דכיון שהבעל מערער וטוען בריא שהוא מזוייף והיא אינה יודעת מזה דבר וגם חתימת העדים אינה מקוימת נעמידנה על חזקתה שהיא אשת איש, אבל אם נתקיים הגט בחותמיו אין בערעורו של בעל כלום. לבוש ומ"ז שם לה. בית שמואל על שולחן ערוך אבן העזר הלכות גיטין סימן קמא סעיף ג' ובב"ש שם ע' כתב נ"ל מכאן מוכח דס"ל להרמב"ם ולפוסקים אלו כהג"מ דקדושין דכתב כשאיש טוען מזוייף בעינן קיום מדאורייתא ור"ל לא איירי בטוען מזוייף ועיין בסימן מ"ב מ"ש ובמהרי"ק שורש ס"ו ובתשובת מהרשד"ם סי' א' וכן מוכח מרמב"ם רפ"ב והטור בסי' קנ"ב ובש"ע שם דכתבו כשהי' מביאה את הגט והבעל טוען מזוייף אינה מגורשת ושם טוענת היא ברי ומ"מ מדאורייתא בטל ע"כ דסבירא ליה כהג"מ.

¹⁵ שו"ע ונו"כ שם קמב א

¹⁶ ב"ש שם ב לדעת הרמב"ם

¹⁷ לע"ד תמוה כי אף אלו נודה שבעניני ממון הקל תאמר בגט היעלה על הדעת דר"ת בבוא גט ממדה"י בלא שום קיום תינשא ואפילו במקום שאין עדים מצוים ולאחר זמן יבא הבעל ויערער שהוא זיוף ויהא הגט בטל ד"ת כל כמה שלא תמצא קיום ועדים הא אין מצוים נמצא הגט בטל ובניה ממזרים ותורתינו הקדושה דרכיה דרכי נועם א"ו הדין תורה אף כי יש מערער לאו מידי הוא מכח החזקה זולת במברר ע"י עדים שהוא זיוף ועל זה סמיכות הסבר' דאורי' דלא הצופ' ולא ימצא לעולם עדים לערעורו ואם באמת מברר איהי דאפסדה אנפשה ובדין דליהוי בנים ממזרים אבל אם יועיל ערער הבעל הרבה יש לתמוה בד"ת זה. בית מאיר שם.

¹⁸ ומי יתן ואדע לפרש זמן זה דהא ודאי בעודו ביד השליח אם בא ואומר מזוייף הוא אל תתניהו פשיטא דנאמן במגו דמבטל ליה וגם אפשר אין בטול גדול מזה אם אומר אל תתנהו ואחר שמסרו ואמר בפ"נ מה שעור וגבול יגבול להקרא אחר זמן אולי כל זמן שעסוקים באותו ענין נקרא מיד ובתה הכי אחר זמן והטעם אפשר ע"ד זה הא ידוע דעד אחד נאמן באיסורן בדלא אתחזיק לאיסור ודבר שבערוה דצריך שני עדים משמעות הסוגיא דיבמו' גיטין משום דאתחזיק איסור וכיון שקודם שבא הערער הותרה מד"ת ע"פ השני עדים החתומים וגם אף הרבנן הצריכו קיום הם אמרו נמי להאמין השליח נמצא שוב אין אשה זו בחזקת איסור וקרוב יותר בחזקת היתר ואם תו מערער אף דמד"ת צריך קיום מכל מקום בחזקת היתר עומדת ולכל הפחות לא מקרי' שוב בחזקת איסור ונאמן השליח בתורת ע"א הנאמן באיסורן. ובה אפשר מחלק בין כ"ז שעסוקים באותו ענין דאז עדיין לא נקראת יוצאה מחזקת איסור ועכ"ז דחוק ורחוק. בית מאיר שם

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

כל כתבי קודש¹⁹ אין כותבין בלא שרטוט אפילו כתובים על הנייר, שכן הוא הלכה.

אחד או שתי תיבות מפסוק בכתב אשורי, או בכתב אחר אפילו הרבה פסוקים מותרין לכתוב בלא שרטוט, אבל שלשה תיבות מפסוק ובכתב אשורית אסור²⁰ לכתוב בלא שרטוט²¹, מפני שהוא הכתב שקבלנו לכתוב בו את התורה, ואין חילוק בין כתיבה לחקיקה בעצם או בזהב, אולם זהו כשכותבים פסוק לשם לימוד או דרשה, אבל באגרת שלומים מותר לכתוב²², לדבר צחות אפילו כמה תיבות מהפסוק בלא שרטוט,

וגם במקום שצריך שרטוט אם שרטט שיטה עליונה שוב לא צריך²³, ומותר לכתוב משם ואילך בלא שרטוט שמן הסתם נכתבה שורה העליונה ביושר²⁴, והרי זה כמו שרטוט למה שלמטה²⁵.

יש אומרים שאין לכתוב דברים של חול בכתב אשורית, שכיון שכותבים בו תורה לא ינהגו בו חול. ולכך ביררנו בכל המדינות כתבים אחרים לכתוב הכל בלא שרטוט גם לכתוב בו כל דברים של חול ואגרת של שלומים.

¹⁹ שו"ע ונו"כ יו"ד רפד א ב

²⁰ ועיין (בתשב"ץ חלק א' סימן ב') שכתב דה"ר מיימון ז"ל אביו של הרמב"ם כתב דהרוצה לכתוב בלא שרטוט ינקד על האותיות וכן נהגו אנשי ארצות ישמעאל אבל איני יודע טעם לדבר ע"ש

²¹ עיין (בתשובת רבינו עקיבא איגר סימן נו"ן) שכתב דלזה מהני שרטוט בעופרת וכדומה אף שאינו מתקיים ויישב בזה קושיית תוספות ורא"ש ור"ן כיון דקיי"ל דאין כותבין בלא שרטוט למאי צריך הל"מ במזוזה דבעי שרטוט וכן הלימוד בסוטה ומגילה ע"ש

²² מיהו בירושלמי פ"ג ה"ב דמגילה משמע קצת דאפי' בכהאי גוונא אסור, כן כתבו יש פוסקים. ש"ך שם ב
²³ בטור כתוב הא דאין כותבין בלא שרטוט היינו דוקא בשיטה עליונה אבל מכאן ואילך השיטה העליונה כמו שרטוט כי היכי דאמרינן גבי תפילין שאם שרטט בשיטה עליונה שוב אין צריך שרטוט לפי שסתם בני אדם יודעים לאמן ידן לכתוב על העליונה בלא שרטוט עכ"ל.

²⁴ עיין בספר חומות ירושלים סימן ש"ג דה"ה אם כתב תחלה דברי רשות כמה שיטין בשוה ואח"כ פוסקים עולה דברי רשות במקום שרטוט

²⁵ ש"ך שם ג מהרא"ש והטור

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

וכבר התבאר במסכת מגילה דף יח: בפרשיות התפילין²⁶ אין צריך לשרטט כי אם²⁷ שטה עליונה²⁸, ואם אינו יודע ליישר השטה בלא שרטוט, ישרטט כל השורות לכתחלה²⁹ משום זה אלי ואנוהו, אבל בדיעבד אפילו אם לא שירטט וכתב השיטות עקומות אין לפסול התפילין³⁰. ולא ישרטט בעופרת, מפני שהמקום השרטוט נשאר צבוע. וי"א³¹ שצריך לשרטט תמיד למעלה ולמטה ומן הצדדים, אעפ"י שיודע לכתוב בלא שרטוט, והיום נהגו הכל לשרטט בכל השיטין, וטוב לשרטט להשיטין לצד השיער ולמעלה ולמטה ולהצדדים ישרטט לצד הבשר³². אך אינו צריך בתפילין שרטוט לשמה³³.

פרשיית המזווה צריכה שרטוט. וצריך לשרטט לשמה³⁴, ואם כתב בלא שרטוט, פסולה³⁵. וכן בס"ת צריך שרטוט בכלה³⁶.

ה. לעולם אל יטיל אדם אימה יתירה בתוך ביתו

צווי חכמים³⁷ שיהיה אדם מכבד את אשתו יתר מגופו ואוהבה כגופו³⁸, ואם יש לו ממוזן מרבה בטובתה כפי הממוזן, ולא יטיל עליה אימה יתירה ויהיה דיבורו עמה בנחת ולא יהיה עצב ולא רוגז.

²⁶ שו"ע ונו"כ לב ו

²⁷ ובדיעבד אם לא שירטט אפילו שיטה עליונה לדעת המחבר או מכל צד לדעת הרמ"א תלוי בין שיטת ר"ת ושאר פוס' דלר"ת שכ' דס"ת אין צריכה שירטוט רק בשיטה עליונה לדעת המחבר או מכל צד לדעת הרמ"א ובדיעבד נפסל בזה ומוכרח לומר כן ממסכת סופרים דיריעה שאינה מסורגלת פסולה א"כ ה"ה בתפילין דחד דינא אית להו לשיטתו אבל לפי מה דפסקינן ביו"ד סימן רע"א ס"ה דס"ת צריכה להיות שירטוט בכלה כמו מזווה א"כ אין לנו ראייה לפסול התפילין בדיעבד אף אם לא שירטט כלל כ"א בביאור הגר"א בקצרה ובדבריו ניהא שלא כתב המחבר לפסול בדיעבד כמו שכתב להדיא ביו"ד בס"ת ומזווה. ביאור הלכה שם ד"ה אין צריך

²⁸ משום דתפילין אין עליה הלמ"מ לשרטט כמו מזווה רק משום דאסור לכתוב ג' תיבות מפסוק בלי שרטוט ע"כ כשמשרטט שיטה עליונה די כי סתם בני אדם יודעים לאמן ידם לכתוב כל השיטות ישרות אחר שכתבו שיטה עליונה וקאמר אין צריך משום דאם ירצה לשרטט כל השיטין כדי לכתוב יותר ביושר ליפות השיטות הרשות בידו. מ"ב שם כ

²⁹ יש לעיין קצת אם שירטט כל השורות אם צריך ג"כ לשרטט מן הצדדים או לא וספק זה יש להסתפק בס"ת ומזווה דשם השירטוט כולו הוא לעיכובא ונראה דבדיעבד אין להחמיר בזה אפילו במזווה כי לא נזכר בכ"מ רק שירטוט בין השיטין ביאור הלכה שם ד"ה וי"א

³⁰ מ"ב שם כא

³¹ רמ"א שם

³² ביאור הלכה שם ד"ה וכן נוהגין

³³ ביאור הלכה שם ד"ה וי"א

³⁴ ח"י רע"א שם

³⁵ שו"ע יו"ד רפח ה

³⁶ ש"ך יו"ד רפד ד

³⁷ רמב"ם הלכות אישות פרק טו הלכה יט

³⁸ היינו בשאר דברים כגון במלבושים וכיוצא בזה, אך אין בה דין כבוד כאביו ואמו שמאכילו ומשקהו, באר שבע מסכת כריתות דף כח.

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

ו. שלשה דברים צריך אדם לומר בתוך ביתו ערב שבת עם חשיכה עשרתם ערבתם הדליקו את הנר צריך למימרנהו בניחותא כי היכי דליקבלו מיניה

כבר התבאר במסכת שבת דף לד: שמכיון שאסור להפריש חלה בשבת וביום טוב בעיסה שנילושה מערב יום טוב, לפיכך תיקנו חכמים³⁹ שישאל אדם לבני ביתו בערב שבת ובערב יום טוב סמוך לחשכה, בלשון רכה, אם הפרישו חלה ממיני מאפה, ואם לא הפרישו אומר להם שיפרישו את החלה קודם כניסת השבת.

ובפרט יש לשאול על כך בערב פסח, שלא ישכחו להפריש חלה מן המצות שאפו עבור ליל פסח. וצריך לומר את הדברים בלשון רכה, כדי שיקבלו ממנו.

מי שאינו רגיל לאפות לחם או שאר מיני מאפה בביתו, אין צריך שישאל בערב שבת על הפרשת חלה⁴⁰.

במקומות שרגילים לקנות פירות וירקות ממקומות שיש להם הכשר כדת שכבר הפרישו מהם תרומות ומעשרות, אין צריך לשאול עשרתם. וכן במקומות שאין רגילים להניח עירובי הצרות ועירובי תחומין, אין צריך שיאמר להם ערבתם.

יאמר לבני ביתו להדליק את הנר, ולהזהירם סמוך לחשכה שיפסיקו לעשות מלאכה ובכלל זה גם שאר ענינים שצריך להם בשבת ואינו יכול לתקנם בשבת, שישאל או ישים לבו עליהם, כגון ניתוק המנורה מן המקרר, ניתוק הבוילער מברזי המים, פתיחת בקבוקי השתיה, וכדומה.

מנהג נכון הוא להכריז סמוך לחשיכה על כניסת השבת. ועל ראשי הקהל לדאוג לכך שתהיה הכרזה סמוך לכניסת השבת.

³⁹ שו"ע ונו"כ או"ח רס ב

⁴⁰ רמ"א שם

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

כשיש צופר שבת הנשמע היטב הרי זה חילוף אמירת הדליקו את הנר, אך בודאי הכל לפי הענין כל איש וביתו לפי התכונות וההרגלים, כי יש והבעל צריך לעמוד על המשמר הגם שיש צופר של שבת. ואם אינו בביתו, יזכירם על ידי הטלפון⁴¹.

⁴¹ עיין שש"כ פרק מב